



REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-Us 116/2017-4

R E P U B L I K A H R V A T S K A
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Miroslava Šovanja kao predsjednika vijeća te Damira Kosa i Senke Klarić-Baranović kao članova vijeća, uz sudjelovanje višeg sudskog savjetnika Dražena Kevrića kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženog I. G. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 337. st. 4. i dr. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – odluka Ustavnog suda, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11., 125/11. i 143/12. – dalje u tekstu: KZ/97), odlučujući o žalbi državnog odvjetnika - Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta podnesenoj protiv rješenja Županijskog suda u Zagrebu od 19. srpnja 2017. godine, broj K-Us-39/16, u sjednici održanoj 5. rujna 2017. godine,

r i j e š i o j e :

Odbija se žalba državnog odvjetnika - Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu: USKOK) kao neosnovana.

Obrazloženje

Pobijanim rješenjem u ponovljenom postupku izdvojeni su kao nezakoniti dokazi nalog istražnog suca broj Kir-Us-15/07 od 11. svibnja 2007. godine kojim su određene mjere kojim se privremeno ograničavaju određene ustavna prava i sloboda tj. CD mediji na kojima se nalaze zapisi – snimke telefonskih razgovora i tekstualnih poruka zabilježenih temeljem ovog naloga.

Protiv ovog rješenja žalbu je podnio državni odvjetnik – USKOK, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlog da se odbije prijedlog obrane za izdvajanje dokaza pribavljenih temeljem naloga istražnog suca broj Kir-Us-15/07 od 11. svibnja 2007. godine, kao nezakonitih.

Sukladno čl. 474. st. 1. u svezi s čl. 495. ZKP/08, spis predmeta dostavljen je Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske na dužno razgledanje.

Žalba nije osnovana.

Uvodno valja istaći da je prethodnom odlukom ovoga suda (I KŽ-Us-26/2017 od 4. svibnja 2017. godine) u istom predmetu pri odlučivanju o istom pravnom pitanju bila ukinuta odluka prvostupanjskog suda kojom je tada bio odbijen prijedlog za izdavanje ranije navedenih dokaza kao nezakonitih, uz naznaku da u ponovljenom postupku prvostupanjski sud mora voditi računa i o obrazloženju presude Europskog suda za ljudska prava od 15. siječnja 2015. godine u predmetu Dragojević protiv Hrvatske.

U ponovljenom postupku prvostupanjski sud je ispravno utvrdio da su manjkavosti u obrazloženju naloga istražnog suca broj Kir-Us-15/07 od 11. svibnja 2007. godine kojim su određene mjere kojim se privremeno ograničavaju određene ustavna prava i sloboda prema V. K. i I. G., a sukladno stavu izraženom u obrazloženju presuda Europskog suda za ljudska prava i to od 15. siječnja 2015. godine u predmetu Dragojević protiv Hrvatske i od 4. travnja 2017. u predmetu Matanović protiv Hrvatske takve, da se provođenjem mjere kojima se privremeno ograničavaju ustavna prava i slobode povređuje pravo iz čl. 8. st. 2. Europske konvencije zaštite od neovlaštenog zadiranja u osobni i obiteljski život. Prvostupanjski sud zaključuje kako su dokazi pribavljeni temeljem ovakvo manjkavog naloga istražnog suca zbog činjenice da su dokazi pribavljeni povredom međunarodnim pravom zajamčenih prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života, povrede nezakoniti dokazi u smislu čl. 10. st. 2. ZKP/08. Nakon toga prvostupanjski sud iznosi svoj zaključak da se ne radi o mogućnosti osnaživanja tako pribavljenog dokaza u smislu čl. 10. st. 3. ZKP/08, zbog čega takve dokaze kao nezakonite izdvaja iz spisa predmeta.

Državni odvjetnik podnoseći žalbu osporava samo utvrđenje prvostupanjskog suda da bi ovaj dokaz bio nezakonit u smislu čl. 10. st. 2. ZKP/08, bez da dovodi u pitanje zaključak prvostupanjskog suda o ne postojanju razloga za osnaženje takvog dokaza u smislu čl. 10. st. 3. ZKP/08.

Točno je da se, kako to navodi državni odvjetnik radi o tzv. kvalificiranom konvencijskom pravu, dakle pravu u koje se država ima pravo valjano miješati i ograničiti ga, ali samo pod uvjetom da je to ograničenje propisano zakonom i u skladu sa zakonom, a da je poduzeto radi zaštite dobara navedenih u čl. 8. st. 2. EKLJP (...u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, gospodarske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih).

Međutim, pogrešan je zaključak državnog odvjetnika da pitanje prava države na miješanja i ograničavanja ljudskog prava na poštivanje privatnog i obiteljskog života bi bilo dopušteno samom činjenicom da se radi o kaznenom djelu za koje je zakonom to dopušteno te da nalog sadrži dio označen kao obrazloženje u kome se samo parafrazira tekst zakona propisan kao uvjet za zakonito izdavanje ovakvih naloga.

Točno je da je istražni sudac mogao odbiti izdavanje naloga, čime bi izrazio svoj stav o ne postojanju nekog od uvjeta za njegovo izdavanje, ali zaključak državnog odvjetnika da je sama činjenica izdavanja takvog naloga dostatna za zaključivanje kako su ispunjene sve pretpostavke za njegovo izdavanje je potpuno pogrešan. Ovakav stav državnog odvjetnika sugerira da obrazloženje ovih naloga, iako ga odredbe Zakona o kaznenom postupku izrijeком zahtijevaju, uopće ne bi bilo potrebno, jer bi šutnja istražnog suca u takvim

nalozima predstavljala zaključak o dopuštenosti ovakvih naloga. Ovakav stav pogrešan je i potpuno suprotan izraženim stavovima u presudama Europskog suda za ljudska prava.

Naime, taj sud u presudama Dragojević protiv Hrvatske i Matanović protiv Hrvatske izrijekom je izrazio svoj stav da je pogrešno dotadašnje postupanje Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske da bi, u situaciji kada je izostalo obrazloženje naloga kako ga zahtijevaju odredbe Zakona o kaznenom postupku, ocjenu opravdanosti izdavanja takvog naloga mogao sud provesti naknadno, pa i neovisno o tome što bi ta kasnija ocjena suda bila utemeljena samo na dokazima koje je istražnom sucu uz zahtjev za izdavanje naloga prezentirao državni odvjetnik (dokazi o postojanju osnovi sumnje da je određena osoba u odnosu na koju se traži izdavanje naloga počinila neko od kaznenih djela iz kataloga te da se dokazi na drugi način ne bi mogli pribaviti ili bi to bilo povezano sa nerazmjernim teškoćama). Naime, Europski sud za ljudska prava kada utvrđuje da je došlo do povrede članka 8. EKLJP u presudi Dragojević protiv Hrvatske (a koji stav ponavlja i u presudi Matanović protiv Hrvatske izrijekom navodi

„98. Štoviše, Sud smatra da u situaciji u kojoj je zakonodavna vlast predviđjela prethodnu detaljnu sudsku kontrolu proporcionalnosti uporabe mjera tajnog nadzora, zaobilazanje tog zahtjeva retroaktivnim opravdanjem koje su uveli sudovi ne može se osigurati odgovarajuća i dostatna zaštita od potencijalne zlouporabe jer otvara vrata proizvoljnosti time što dozvoljava provođenje tajnog nadzora suprotno postupku koji je predviđen u mjerodavnom pravu.

99. To se posebice odnosi na predmete u kojima je jedina učinkovita mogućnost za pojedinca podvrgnutog tajnom nadzoru u kontekstu kaznenog postupka osporiti zakonitost uporabe takvih mjera pred kaznenim sudovima za vrijeme kaznenog postupka protiv njega ili nje (vidi stavak 72. gore). Sud je također već utvrdio da iako sudovi tijekom trajanja kaznenog postupka mogu razmotriti pitanja pravednosti prihvatanja dokaza u kaznenog postupku, oni nemaju mogućnost ispitivati bit konvencijskog prigovora da miješanje u pravo podnositelja na poštovanje njegova privatnog života nije bilo „u skladu sa zakonom“, a još manje imaju mogućnost pružiti odgovarajuću zaštitu u odnosu na taj prigovor (vidi Khan, citirano gore, stavak 44.; P.G. i J.H. protiv Ujedinjene Kraljevine, br. 44787/98, stavak 86., ECHR 2001-IX; i Goranova-Karaeneva, citirano gore, stavak 59.).“

Prema tome, iako je u ranijim odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u situacijama kada „opravdanje“ za izdavanje naloga ne bi bilo vidljivo iz samog obrazloženja naloga o provođenju posebnih dokaznih radnji kojima se privremeno ograničavaju ustavna prava i slobode provodio odnosno ukazivao prvostupanjskom sudu na potrebu „retroaktivnog opravdavanja“ odluke o izdavanju ovakvih naloga istražnog suca, kako odluke Europskog suda za ljudska prava predstavljaju izvor prava pa i svojim obrazloženjem u tumačenju pitanja postoje li povrede konvencijskog prava koje štiti taj sud, posljednjim odlukama ovoga suda (I KŽ-Us-26/2017 od 4. svibnja 2017. godine i I KŽ-Us-94/2017 od 13. srpnja 2017. godine) Vrhovni sud Republike Hrvatske je prihvativši stavove o ovom pravnom pitanju izražene u presudama Europskog suda za ljudska prava revidirao svoj stav na način da u situacijama kada nalog za provođenje posebnih dokaznih radnji kojim se privremeno ograničavaju određene ustavna prava i sloboda u svome obrazloženju ne obrazlaže konkretno na temelju koje građe je istražni sudac zaključio o postojanju osnovi sumnje da je određena osoba u

odnosu na koju se traži izdavanje naloga počinila neko od kaznenih djela iz kataloga te da se dokazi na drugi način ne bi mogli pribaviti ili bi to bilo povezano sa nerazmjernim teškoćama, dokazi pribavljeni na temelju tako manjkavo obrazloženog naloga istražnog suca /suca istrage rezultat su povrede članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čime su ispunjene pretpostavke za utvrđenje tako prikupljenih dokaza nezakonitim dokazima u smislu čl. 10. st. 2. toč. 2. ZKP/08.

U odnosu na prigovor državnog odvjetnika da se ne bi radilo o nezakonitom dokazu jer Europski sud za ljudska prava u identičnim pravnim situacijama nije utvrđivao postojanje povrede prava na pravično suđenje iz čl. 6. st. 1. Konvencije, već samo povredu čl. 8. Konvencije valja istaći da je Europski sud za ljudska prava u brojnim svojim odlukama istakao da u odnosu na pitanje zakonitosti dokaza on ne utvrđuje radi li se o nezakonitom dokazu ili ne već da je to u isključivoj nadležnosti domicilnih zakonodavstva, a time i sudova, a da je njihova zadaća samo utvrditi je li okrivljeniku bilo omogućće propitivati pitanje zakonitosti nekog dokaza pred domaćim sudom. U konkretnom predmetu, to je bilo omogućće, zbog čega i ne bi došla u obzir primjena povrede čl. 6. st. 1. Konvencije, ali u tom propitivanju, sukladno domaćem pravu utvrđeno je da se radi o dokazima do kojih se došlo povredom međunarodnim pravom zajamčenih prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života zajamčenog čl. 8. Konvencije, zbog čega se pribavljeni dokazi kao nezakoniti imaju izdvojiti iz spisa predmeta.

Slijedom izloženog, a kako nalog istražnog suca koji je bio osnova za prikupljanje ovih dokaza doista u svome obrazloženju parafrazira samo zakonski tekst bez bilo kakvog analitičkog obrazlaganja na temelju čega bi istražni sudac zaključio o postojanju uvjeta za izdavanje ovakvog naloga, valjalo je žalbu državnog odvjetnika – USKOK-a odbiti kao neosnovanu. Pri tome je za istaći da državni odvjetnik uopće ne dovodi u pitanje zaključak prvostupanjskog suda da nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 10. st. 3. Zakona o kaznenom postupku te da ne postoje uvjeti da se ovi dokazi unatoč utvrđenoj povredi osnaže. Dakle, kako ovaj dio utvrđenja i zaključaka prvostupanjskog suda nije doveden u pitanje žalbom državnog odvjetnika, na isto se nije mogao osvrnati niti ovaj sud u ispitivanju pobijanog rješenja po službenoj dužnosti.

Iz svega izloženog, kako nisu nađene povrede zakona iz čl. 494. st. 4. ZKP/08 na čije postojanje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, na temelju čl. 494. st. 3. toč. 2. ZKP/08 odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

Zagreb, 5. rujna 2017. godine

Zapisničar:
Dražen Kevrić, v.r.

Predsjednik vijeća:
Miroslav Šovanj, v.r.